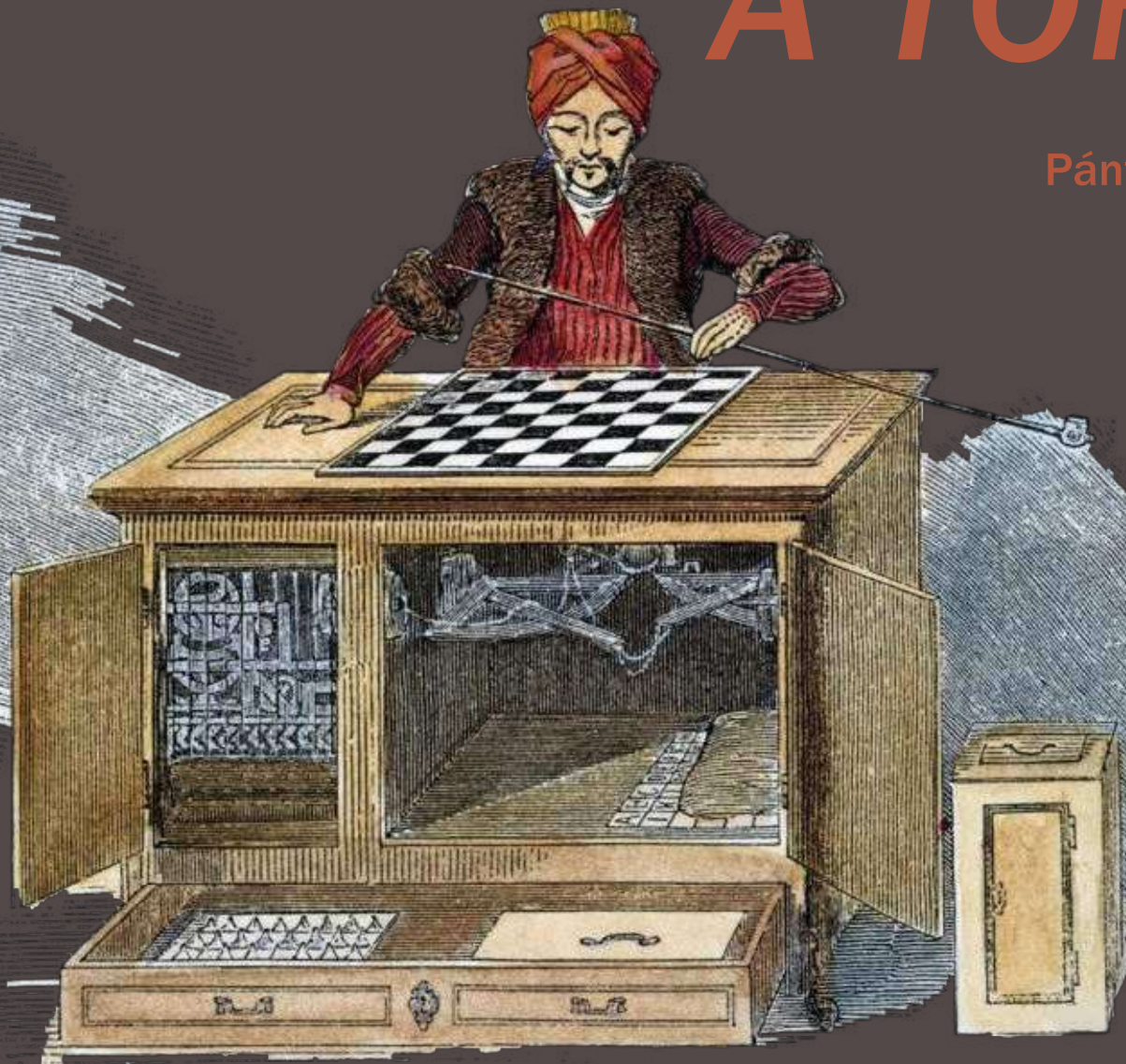

A TÖRÖK

Pánti Irén cikke nyomán

Háttéranyag a szerző a Szitakötő folyóirat, 2019/4819 számában megjelent azonos című cikkéhez.

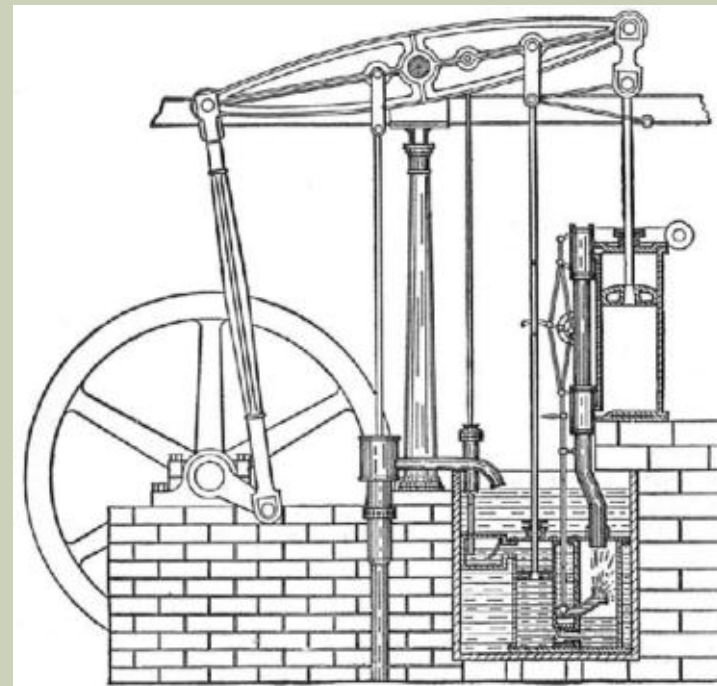
A „TÖRÖK” megalkotója

A magyar származású **Kempelen Farkas** feltaláló, tudós, és nagyszerű mérnök volt. Immár 250 éve **1770-ben** mutatta be Mária Terézia császárnőnek a sakkautomatát.

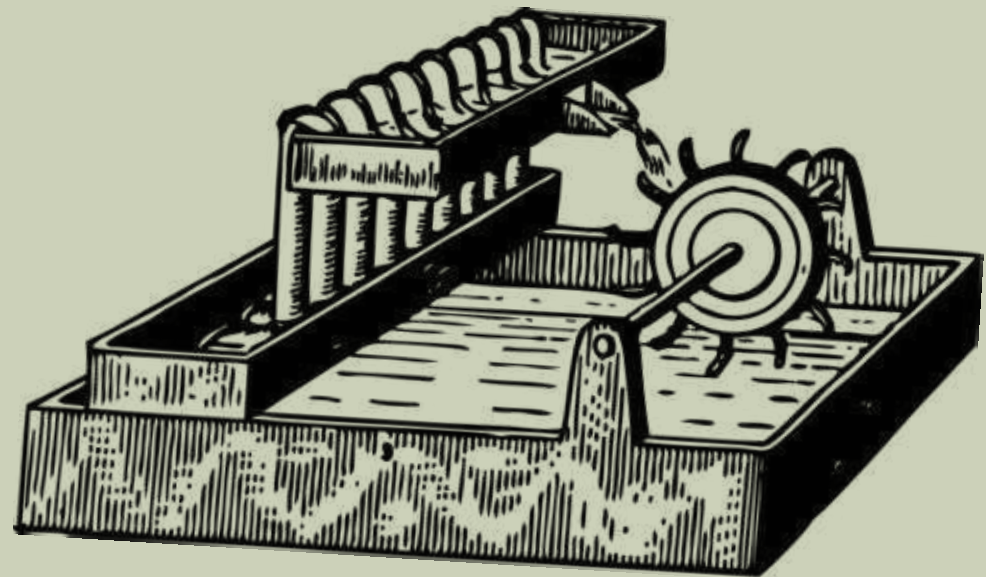
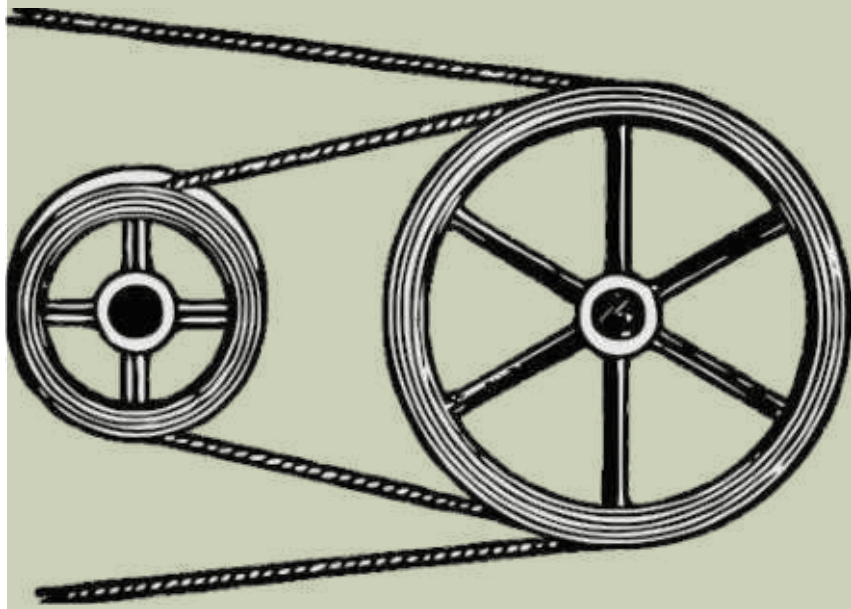
Akkoriban találták még csak fel a gőzgépek őseit.

James Watt első, kísérleti gőzgépeken vázlatos képe

A gépek

Ebben az időben még csak kézzel, vízzel, vagy állati erővel hajtható fogaskerekes, csigás, vagy felhúzó rugós gépek voltak.

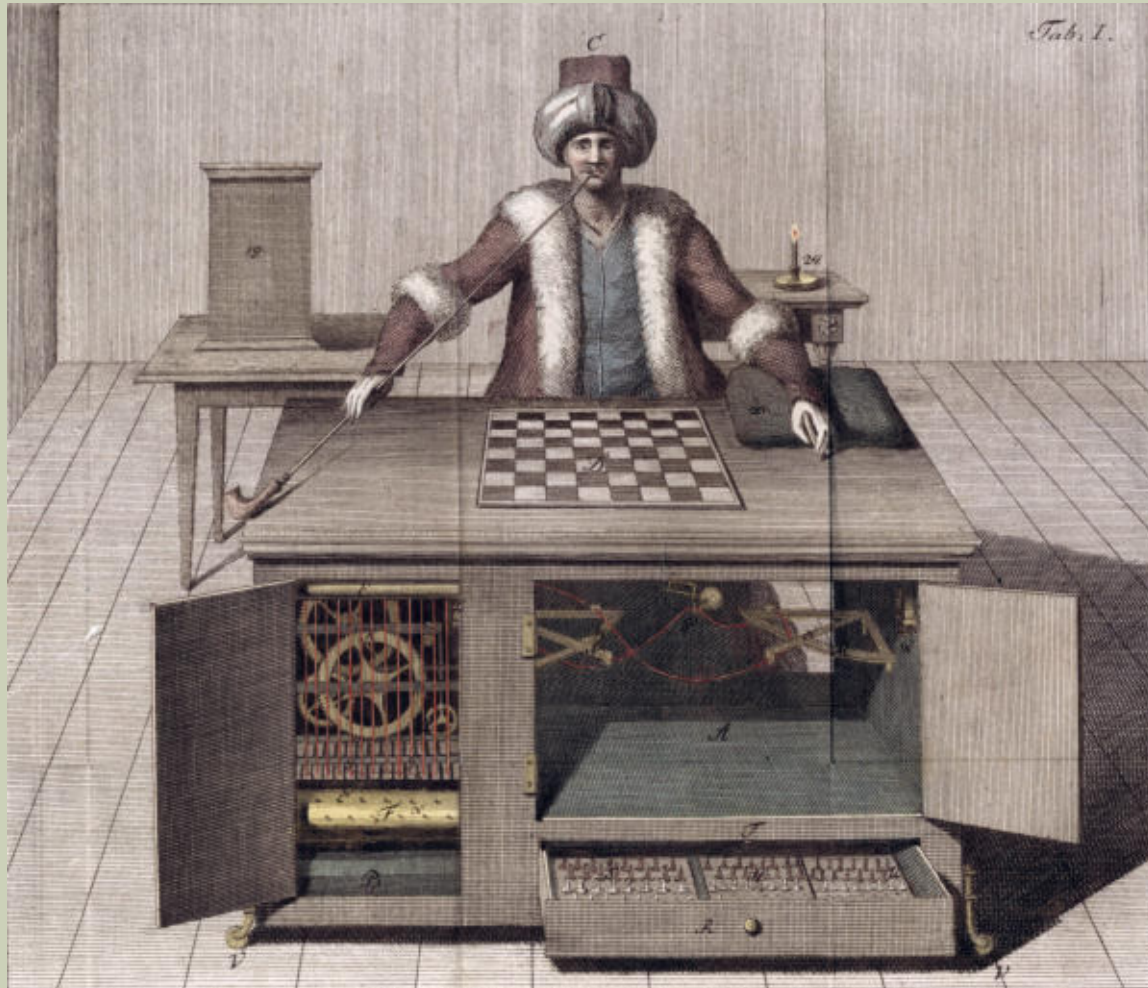

A szórkozás

Nem létezett a számítógép vagy automata. Az emberek szórakozásra a hangszerek és az akkor divatos egyszerű, felhúzható rugós zenélő dobozok, bábuk és más gépezetek szolgáltak.

A sakkozó „TÖRÖK”

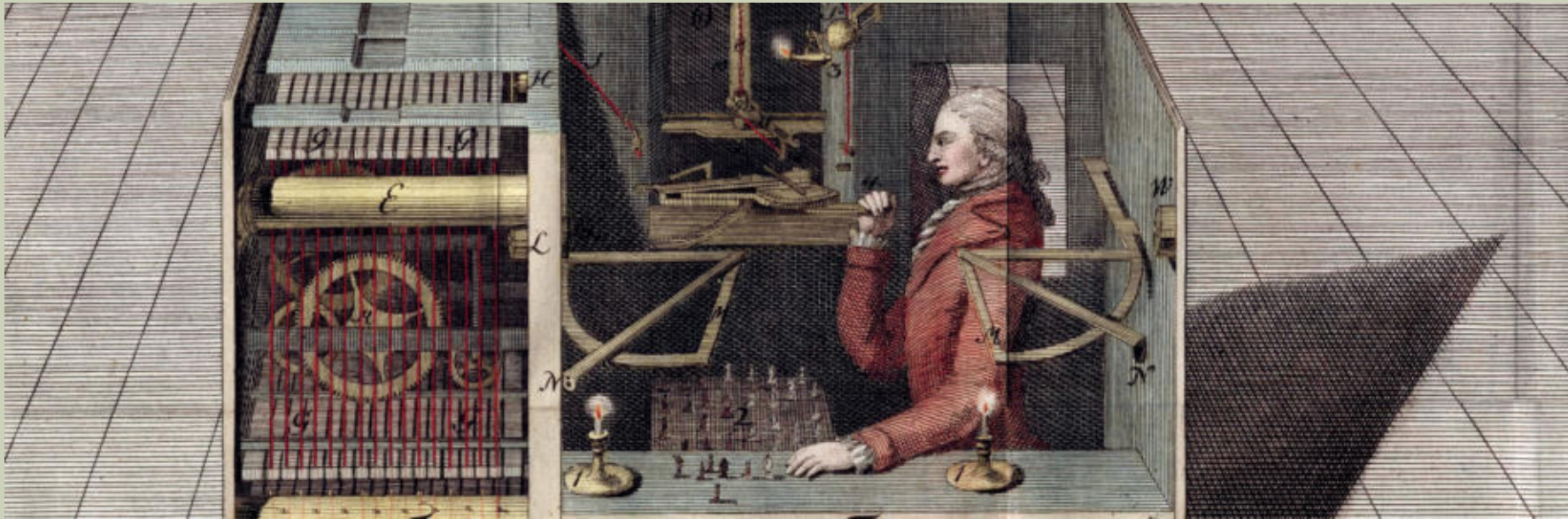
Kempelen Farkas sakkautomatája egy csoda volt. A szerkezet egy ládaszerű asztalból állt, tetején sakktáblával. Mögötte ember nagyságú bábu ült díszes török ruhába öltöztetve, turbánnal a fején. Mozgatta a sakkfigurákat, mégpedig olyan ügyesen, hogy nem akadt legyőzője.

A báburól kapta a nevét a gép:
A **TÖRÖK**.

A „TÖRÖK” rejtélye

Kempelen a játszma megkezdése előtt mindig kinyitotta a gépezeten található ajtókat, de a nézők ott nem láthattak mást, mint a gép mechanikai szerkezetét. Senkinek sem sikerült annak idején kiderítenie, hogyan működött a sakkautomata, amelyet a korabeli sajtó nem sakk-, hanem **gondolkodógép**ként emlegetett.

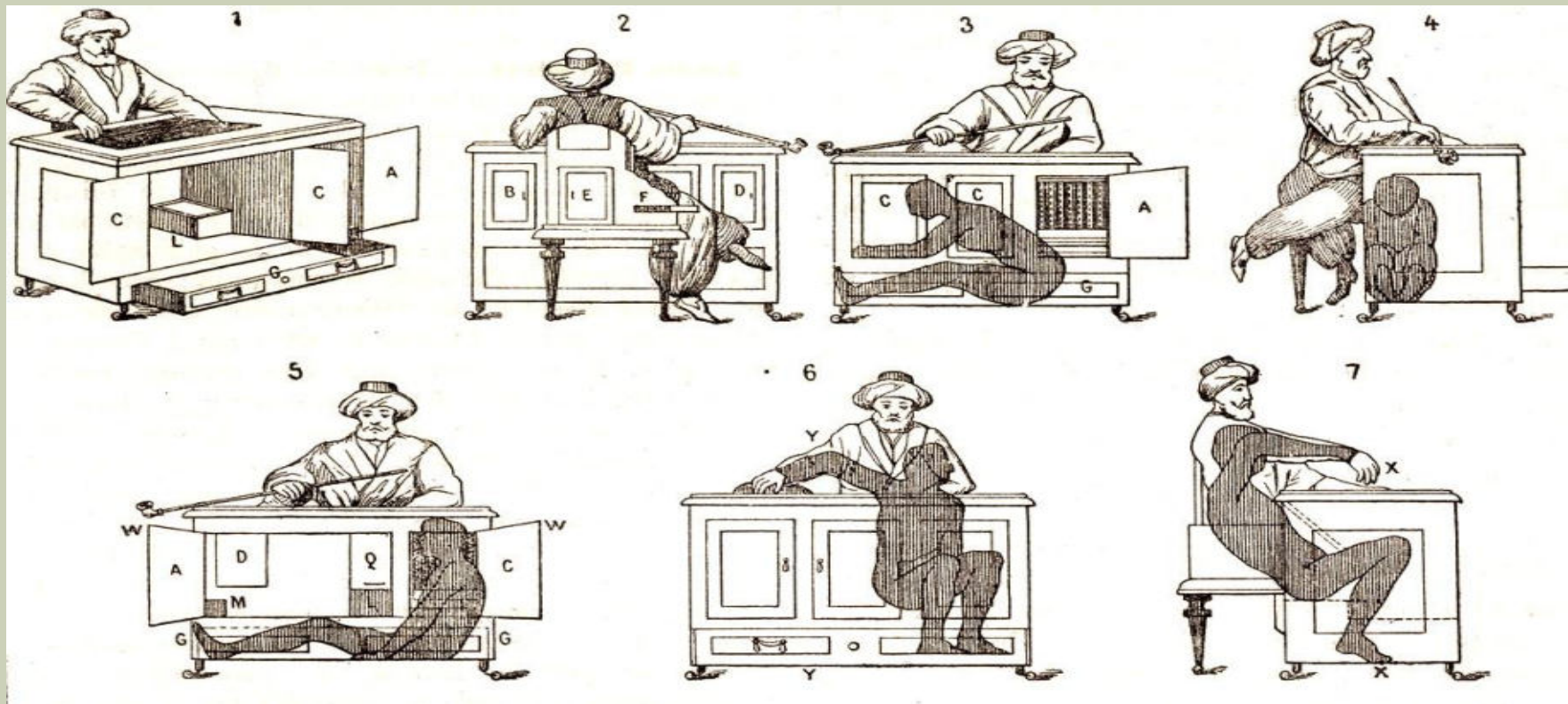
A GÉP gondolkodott? Vagy a gép belsejében valójában egy törpe ült volna?

A „TÖRÖK” rejtélye

Igaz, vagy hamis?

A feltételezés az, hogy mágnesesek voltak a sakkfigurák és amikor a elmozdították őket, azt a ládában helyet foglaló játékos egy trükkös rendszer segítségével érzékelte, majd a török testében elhelyezett gépezet segítségével maga a sakkozó lépett.

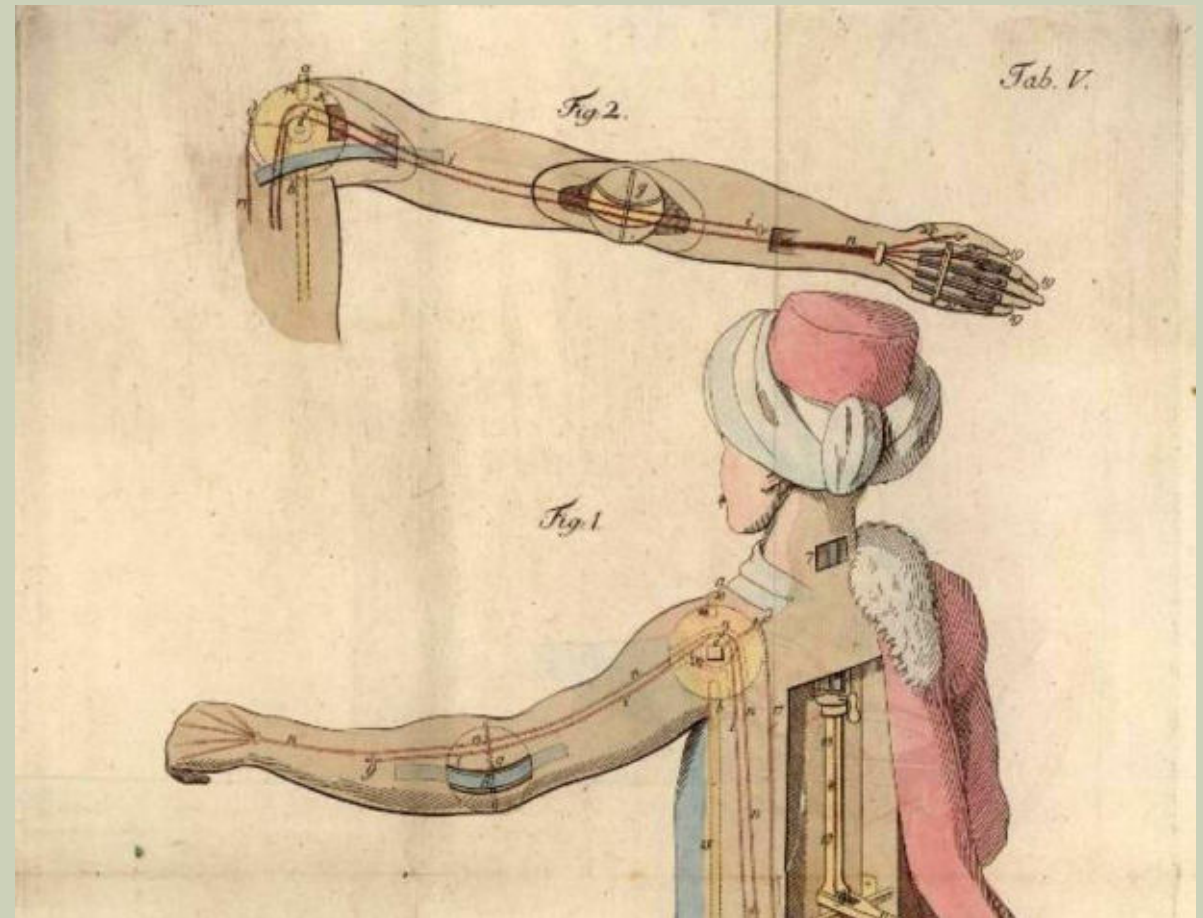
A „TÖRÖK” sikerei

1783 áprilisában európai körútra indult. Anglia, Németország, Franciaország voltak az állomások. Londonban az írták róla, hogy egy bonyolult mechanikus gép.

De, hogy gondolkodik, és sakkozik?

A „szemfényvesztés” tökéletes volt.

A „**TÖRÖK**” játszott a kor legnagyobb sakkozóiival, királyokkal, államfőkkel tudósokkal. Közel 84 éven át Európában és Amerikában a bemutatók során megnyerte a sakkjátszmák nagy részét.

A „TÖRÖK” rejtélye meghódítja a világot

A gép legyőzte Napóleont a francia császárt is, aki játék közben csalt ezért a **TÖRÖK** felborította a táblán sakkfigurákat. Napóleon mosolyogva távozott. Kempelen Farkas sohasem árulta el, hogyan is működött valójában a sakkozó gép.

De a titkát igazából soha, senki nem fejtette meg.

Hihetetlen alkotásai, az uralkodóház szolgálatában szerzett érdemei ellenére Kempelen Farkas szegényen hunyt el 1804. március 26-án.

Napoleon playing the Automaton. Drawing by Antoni Uniechowski.

Robotok

Ismered ezeket a
ROBOTOKAT?

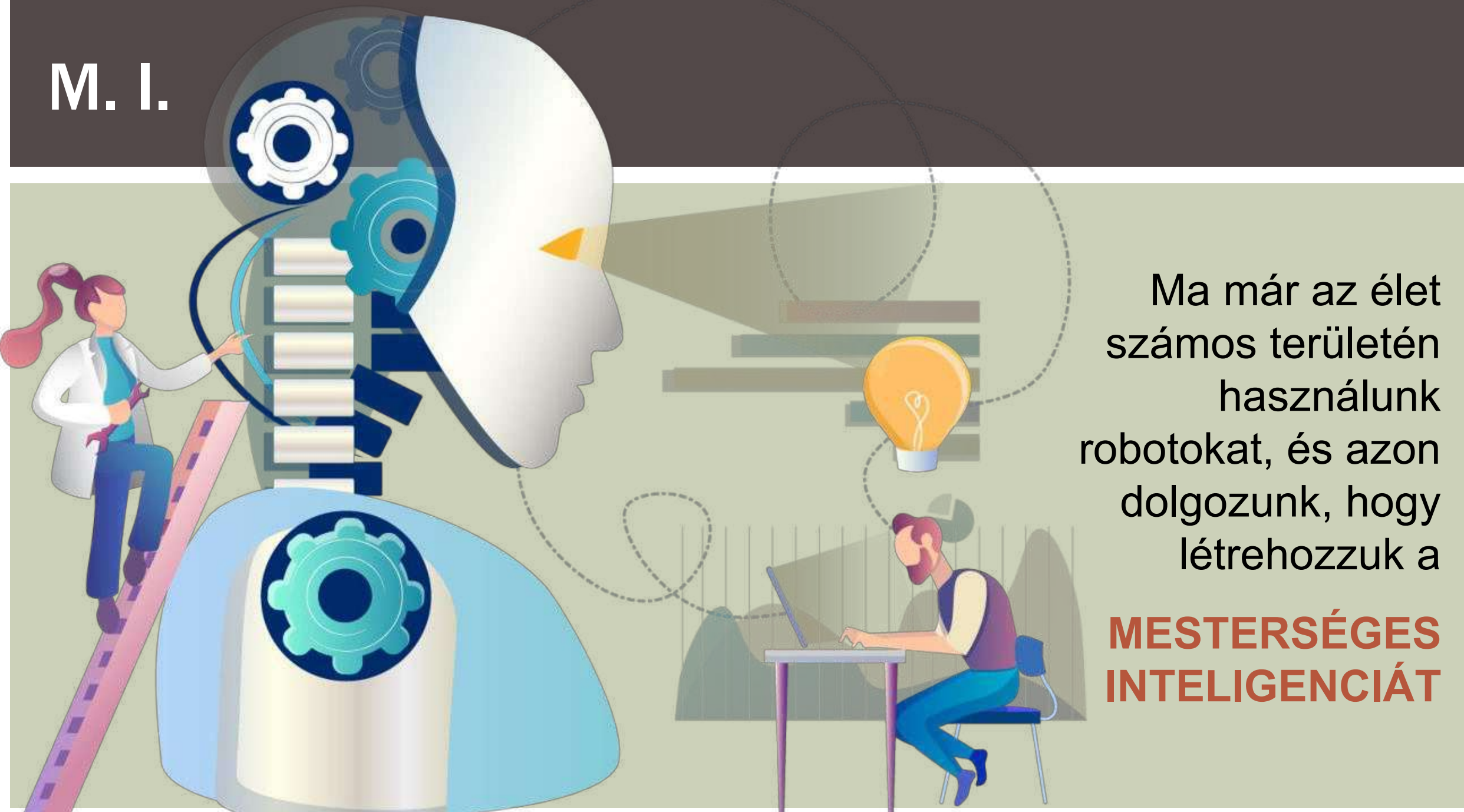
Robotok

Kempelen Farkas titokzatos, sakkozó csodamasinája kellett ahhoz, hogy a mai korban megkönnyítsék az életünket és munkánkat a számítógépek és a **ROBOTOK**.

A Kempelen alkotta „Török” volt a **ROBOTIKA** tudományág előfutára.

M. I.

Ma már az élet
számos területén
használunk
robotokat, és azon
dolgozunk, hogy
létrehozzuk a

**MESTERSÉGES
INTELLIGENCIÁT**

Források, felhasznált irodalom:

Pánti Irén : A TÖRÖK, Szitakötő 20194819 szám, 30-31. o.

Kiadó: Liget Műhely Alapítvány, Budapest, 2019. Nyomda: Keskeny és Társai 2001 Kft.

Lacza Tihamér: A világjáró sakkozógép,

<https://ma7.sk/kozelet/aktualis/a-vilagjaro-sakkozogep>, 2019. március 5

Fotók, grafikák, kiegészítő információk forrásai:

<http://hedifarkas.blogspot.com/>
<https://baloghpet.com/>
<https://www.e-nepuisag.ro/>
<https://dexter.lib.mi.us/>
<https://hu.wikipedia.org/>
<https://kultura.hu/>
<http://www.huszadikszazad.hu/>
<https://sztimpank.blog.hu>
<http://albar.lapunk.hu/>
<https://mult-kor.hu/>
<https://ma7.sk/>
<https://index.hu/>
<https://all-free-download.com/>

<https://slate.com/>
<https://www.history.com/>
<https://www.ripleys.com/>
<https://66.media.tumblr.com/>
<https://en.chessbase.com/>
<http://hedifarkas.blogspot.com/>
<https://baloghpet.com/>
<https://www.e-nepuisag.ro/>
<https://dexter.lib.mi.us/>
<https://mohabacsi-olvas.blog.hu>
<https://www.clipartkey.com/>
<https://www.history.com/>
<https://technology-info.net/>
<https://www.express.co.uk/>

(letöltések: 2019. 12. 29-31.)

A TÖRÖK

Pánti Irén cikke nyomán

Háttéranyag a Szitakötő folyóirat, 2019/4819 számában megjelent, azonos című cikkéhez

Magyar 4. évfolyam, irodalmi szöveg feldolgozása

Kompetencia alapú oktatás

A bemutató kifejezetten oktatási céllal készült. Jövedelemszerzés, vagy jövedelemfokozás célját közvetlenül sem szolgálja. A szövegek, fotók, grafikák a hatályos magyar szerzői jogi törvény (1999. évi LXXVI.), IV. fejezetében foglaltak alapján kerültek felhasználásra.

**Munkácsy Mihály
Általános Iskola**

- Székesfehérvár -

Kontóné Egri Julianna

